GMINY I ENERGETYKA

Dr inż. Zygmunt Rozewicz Członek SEP

Gminne przedsiębiorstwa wielobranżowe (energetyka, teleinformatyka, usługi komunalne) – nowa jakość i nowa szansa dla gmin¹⁾

Nazwy "przedsiębiorstwo multienergetyczne" lub "przedsiębiorstwo multiinfrastrukturalne" wciąż jeszcze wywołują niezrozumienie i odruch zaskoczenia. Takie reakcje skutkują niechęcią do bliższego zapoznania się z szansami, jakie te przedsiębiorstwa stwarzają dla gmin i ich mieszkańców. Wyjaśnić zatem można na wstępie, że te trochę skomplikowanie brzmiące nazwy oznaczają tylko tworzone w specyficzny sposób gminne przedsiębiorstwa branżowe lub wielobranżowe. Tworzenie i działalność takich przedsiębiorstw będzie skutkować nowymi możliwościami dla gmin i mieszkańców. Jednym (ale nie jedynym) z efektów będzie wprowadzenie konkurencji na rynku usług infrastrukturalnych, lub co najmniej usług energetycznych.

W celu przybliżenia używanej terminologii rozpocząć trzeba od rozwinięcia i sprecyzowania pojęcia "infrastruktura". Leksykon PWN definiuje: "infrastruktura – podstawowe urządzenia i instytucje, niezbędne do funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa". To samo źródło definiuje także dwa szczególne przypadki infrastruktury: "infrastruktura ekonomiczna - usługi w zakresie transportu, komunikacji, energetyki, melioracji itd. ... oraz infrastruktura społeczna – usługi w dziedzinie prawa, bezpieczeństwa, kształcenia i oświaty, opieki społecznej i służby zdrowia, mieszkalnictwa itp." Tak więc przedsiębiorstwo multienergetyczne zajmuje się jednym elementem infrastruktury ekonomicznej (energetyką), natomiast przedsiębiorstwo infrastrukturalne (multiinfrastrukturalne) może obejmować pełny zakres infrastruktury ekonomicznej, a nadto niektóre usługi wchodzące w zakres infrastruktury społecznej.

Usługi energetyczne i obowiązki gminy

Rozpoczynając od prawd oczywistych stwierdzić można, że każdy mieszkaniec (lub jak kto woli: odbiorca, albo użytkownik) zainteresowany jest w zapewnieniu mu usługi energetycznej. Usługą energetyczną może być ciepło, światło, dźwięk, napęd urządzeń (np. pralki, lodówki) itp. Usługa ta powinna być łatwo dostępna, wygodna w odbiorze, nie stwarzająca zagrożeń dla otoczenia (środowiska), niezawodna, a także w miarę możności tania. Nie jest natomiast istotne dla odbiorcy czy tak zdefiniowana usługa energetyczna zapewniana jest za pośrednictwem energii elektrycznej, gorącej wody, pary, gazu czy nawet węgla.

Ustawa o samorządzie gminnym precyzuje, że do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, a w tym zaopatrzenie w energię elektryczną, cieplną, gaz, zaopatrzenie w wodę, zapewnienie czystości środowiska itp. A zatem władze gminy odpowiadają zarówno za wszechstronnie rozumiany rozwój gminy (a w tym zrównoważony rozwój2 i ochronę środowiska), interesy społeczności lokalnej (a więc m.in. dążenie do obniżania kosztów zaopatrzenia w energię), a także optymalizację wszelkich zagadnień w zakresie planowania i koordynacji na szczeblu gminy. Ten wymóg jest zbieżny z wymaganiami ustawy Prawo energetyczne. Ale ta ustawa precyzuje także dodatkowe zadania dla gmin. Gmina obowiązana jest opracować "Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe", który po opiniowaniu przedstawiony zostaje Radzie Gminy. Uchwalony przez Radę przekształca się z "Projektu założeń" w "Założenia do planu". Jeśli plany przedsiębiorstw energetycznych nie zapewniają realizacji "Założeń", wówczas zarząd gminy opracowuje "Projekt planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe" i opierając się na nim podejmuje czynności dla zapewnienia zaopatrzenia gminy w nośniki energetyczne. Czynności te mogą obejmować zawieranie umów z przedsiębiorstwami energetycznymi, ale mogą też skutkować zapewnieniem dostawy tych nośników, które nie są ujęte w planach przedsiębiorstw energetycznych przez przedsiębiorstwo zwane przedsiębiorstwem multienergetycznym, powołane z udziałem gminy.

Przedsiębiorstwa multienergetyczne i infrastrukturalne

Przedsiębiorstwo multienergetyczne jest firmą o strukturze spółki prawa handlowego, mogącą prowadzić działalność w zakresie wytwarzania, przesyłania, dystrybucji oraz obrotu energią elektryczną, ciepłem i gazem na terenie gminy (lub związku gmin).

Przedsiębiorstwo multienergetyczne działa na rynku konkurencyjnym. Firmami konkurującymi są branżowe

W artykule podjęto próbę przedstawienia w sposób przystępny, acz skrócony, problematyki przedsiębiorstw multienergetycznych i multiinfrastrukturalnych, wykorzystując dane zawarte w opracowaniu [1].

[&]quot;Zrównoważony rozwój" jest niemal dosłownym tłumaczeniem angielskiego określenia "sustainable development" i oznacza w rozważanym przypadku rozwój energetyczny przy unikaniu zagrożeń dla środowiska (pełna definicja tego określenia to: koncepcja planowania, działań i kierowania skutkująca racjonalnym wykorzystaniem zasobów środowiska dla rozwoju gospodarki, zapewnieniem potrzeb dzisiejszych i przyszłych pokoleń, przy aktywnym współuczestnictwie zainteresowanej społeczności.)

przedsiębiorstwa energetyczne (zakłady dystrybucyjne energii elektrycznej i gazu, przedsiębiorstwa energetyki cieplnej itp.). Rynek konkurencyjny powinien zapewnić odbiorcom usług energetycznych w gminie dostawy po zoptymalizowanych (tj. najniższych, lecz opłacalnych dla dostawcy) cenach, wysokiej niezawodności i jednocześnie wytwarzanych lub dostarczanych w sposób najbardziej korzystny dla środowiska naturalnego. Co nie przeczy zasadzie, że przedsiębiorstwo musi działać na zasadach rynkowych, tj. co najmniej nie generować strat. Ale rynek dla wszystkich usług energetycznych znajduje się w gminie, a rynek jest najistotniejszym czynnikiem strategii każdego przedsiębiorstwa. Jeśli gmina jest np. właścicielem przedsiębiorstwa energetyki cieplnej to oznacza, że dysponuje jeśli nie całym, to znaczna częścią rynku ciepła. I może tę supremację wykorzystać przy tworzeniu przedsiębiorstwa multienergetycznego. A tak na marginesie: przyglądając się niektórym gminom sprzedającym swoje przedsiębiorstwa energetyki cieplnej można wyrazić pogląd, że gminy te nie tyle pozbywają się problemów, ile pozbywają się tego, co najcenniejsze: rynku - w tym przypadku rynku ciepła.

Obszar zainteresowań (lub zakres działalności) przedsiębiorstwa multienergetycznego może być bardzo zróżnicowany. Z nazwy wynika, że obszarem tym są zagadnienia energetyczne (ciepło, gaz, energia elektryczna). Na terenie gminy istnieje szeroka problematyka, dotycząca – podobnie jak energia – wszystkich mieszkańców. Są to problemy zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków, usuwania lub utylizacji odpadów, infrastruktura drogowa i komunikacyjna, problematyka ochrony środowiska w gminie. Są też bardzo istotne dla mieszkańców zagadnienia o charakterze infrastrukturalnym, jak telekomunikacja, telewizja kablowa, coraz popularniejszy Internet lub nawet lokalna rozgłośnia radiowa. Ta problematyka (częściowo lub w całości ale z całą pewnością stopniowo) może być także przedmiotem działalności przedsiębiorstwa, które do tej pory nazywaliśmy multienergetycznym, ale które po poszerzeniu zakresu będzie nazywać się multiinfrastrukturalnym lub krócej: infrastrukturalnym. Przedsiębiorstwo infrastrukturalne – stanowiące kolejny etap rozwoju przedsiębiorstwa multienergetycznego jest firmą o strukturze spółki prawa handlowego, mogącą prowadzić działalność w pełnym (lub ograniczonym) zakresie zagadnień o charakterze infrastrukturalnym w gminie (lub w związku gmin).

Tak więc przedsiębiorstwo tego typu musi spełniać co najmniej dwa podstawowe warunki:

- zabezpieczać potrzeby mieszkańców gminy (lub związku gmin) w sposób przez nich akceptowalny,
- przynosić określone korzyści podmiotom tworzącym to przedsiębiorstwo.

W celu odpowiedzenia na pytanie, jakie podmioty mogą tworzyć takie przedsiębiorstwo, trzeba wpierw określić raz jeszcze jego formę prawną. Przedsiębiorstwo multienergetyczne (bądź infrastrukturalne) może być spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (wydaje się to formą korzystniejszą, zwłaszcza przy rozpoczynaniu działalności), spółką akcyjną czy też w pierwszym etapie konsorcjum, którego celem będzie utworzenie przedsiębiorstwa. Udziałowcem (akcjonariuszem) powinna być przede wszystkim gmina, która

uzyskuje udziały (akcje) przez wniesienie aportem potrzebnych w działalności przedsiębiorstwa i posiadanych przez gminę dóbr materialnych i niematerialnych. Takimi dobrami mogą być: dokumentacja (projekty założeń, założenia, projekty planu zaopatrzenia w nośniki energetyczne, plany zagospodarowania przestrzennego itp.), grunty, budynki, instalacje oraz wszelkie inne dobra stanowiące własność gminy, a mogące być przydatnymi w działalności powoływanego przedsiębiorstwa. Warto podkreślić, że gmina nie ponosi nakładów finansowych. Odpowiednio do ustaleń w dokumentach spółki (umowa spółki lub statut) gmina może w przyszłości odsprzedać udziały (akcje) innym wspólnikom lub wręcz nowym inwestorom, co pozwoli gminie pozyskać środki finansowe dla innych celów.

W tym przypadku jednak gmina musi liczyć się z rezygnacją z bezpośrednich korzyści (współdecydowanie, inne prawa wspólnika czy akcjonariusza) w spółce; pozostają korzyści pośrednie. Trzeba będzie zatem rozważyć czy bardziej korzystne jest pozostanie w spółce (można w umowie spółki zastrzec dla gminy udziały uprzywilejowane), współdecydowanie co do kierunków i zakresu działalności spółki i jej kierownictwa, posiadanie prawa do dywidendy albo uczestniczenia w podziale majątku w przypadku likwidacji spółki (każdą ewentualność trzeba brać pod uwagę), czy też szybkie pozyskanie kapitału. Zawsze jednak pozostaje dla gminy rola obserwatora działań spółki, prowadzonych zarówno w interesie gminy (rozumie się przez to także mieszkańców gminy) jak i udziałowców.

W spółce przewiduje się także udział inwestorów strategicznych. Opracowanie [1] przewiduje możliwość udziału trzech grup inwestorów strategicznych:

- określanych jako inwestor strategiczny I przedsiębiorstwa energetyczne, wnoszące know-how (lub jak kto woli: wiedzę, doświadczenie, rozwiązania) w zakresie wszelkich zagadnień związanych z dystrybucją, przesyłem i obrotem nośnikami energetycznymi; takim inwestorem, najprawdopodobniej wchodzącym aportem, może być jedna z firm działających w tym zakresie na terenie gminy (np. przedsiębiorstwo energetyki cieplnej, zakład lub rejon energetyczny albo zakład gazowniczy); wnoszony know-how byłby wyceniony i wprowadzony jako aport, choć nie można wykluczyć także wejścia kapitałowego,
- określanych jako inwestor strategiczny II krajowe lub zagraniczne przedsiębiorstwo energetyczne, które oprócz kapitału wniesie także know-how w zakresie wytwarzania, ochrony środowiska oraz usług komunalnych; takim inwestorem mogą być np. elektrownie, elektrociepłownie czy wyspecjalizowane przedsiębiorstwa zagraniczne³,

³⁾ Takimi przedsiębiorstwami są np. niemieckie *Stadtwerke*, dostawcy, a często wytwórcy (lub producenci) usług energetycznych w miastach lub związkach międzygminnych (dość — choć nie całkowicie — zbliżone do propozycji przedsiębiorstw multienergetycznych), amerykańskie *ESCo* — energy services company — przedsiębiorstwa świadczące szeroki zakres usług energetycznych na specyficznych warunkach finansowych (finansowanie inwestycji z przyszłych przychodów wynikających z różnicy kosztów przed i po wprowadzeniu energooszczędnych rozwiązań w użytkowaniu, dystrybucji, przesyle i wytwarzaniu energii), brytyjskie *HSCo* home services company — o działalności zbliżonej, choć nie identycznej, do przewidywanego zakresu działalności przedsiebiorstw multiinfrastrukturalnych.

■ określanych jako inwestor strategiczny III — przedsiębiorstwa teleinformatyczne wnoszące kapitał, ale przede wszystkim know-how w zakresie nowych technik telekomunikacji i informatyki, mogący posłużyć do przekształcenia przedsiębiorstwa multienergetycznego w przedsiębiorstwo infrastrukturalne.

Poza inwestorami określonymi jako strategiczni, niezbędny jest także udział inwestora finansowego, tj. instytucji wnoszącej środki finansowe, a także know-how związany z szeroko rozumianą problematyką finansową. Tego rodzaju inwestorem może być bank lub inna instytucja finansowa. Nie ma przeszkód, a może okazać się wręcz korzystne, aby inwestorem była także firma consultingowa lub, albo oraz, biuro projektowe. Taki inwestor może okazać się bardzo przydatny zarówno w okresie początkowym istnienia przedsiębiorstwa, jak też dla jego rozwoju. Gdyby tego typu firmy nie były inwestorami, warto pozyskać ich współpracę z uwagi na istotność dość szczególnych umiejętności i doświadczeń (know-how) przy tego typu przedsięwzięciach.

Zaistnienie i rozwój przedsiębiorstwa multienergetycznego czy infrastrukturalnego wymaga prowadzenia inwestycji zarówno modernizacyjnych dla istniejących systemów wytwarzania lub dystrybucji nośników energetycznych, sieci telekomunikacyjnych, sieci transportu, jak też inwestycji rozwojowych (np. wykorzystanie biomasy, energii słonecznej, lokalnych źródeł geotermicznych itp.). Przedsiębiorstwo nie może finansować tych inwestycji kapitałem własnym. Zakłada się zatem, że kapitałem własnym finansowane będzie od ok. 10 do 30% kosztów inwestycji. Pozostałe finansowanie powinno być zapewnione z kredytów udzielanych w nawiązaniu do biznesplanów przedsięwzięć inwestycyjnych. Kredyty pozyskiwane będą bądź na warunkach preferencyjnych (Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, unijne Fundusze Przedakcesyjne SAPARD — przeznaczony dla środowiska wiejskiego i ISPA - instrument polityki strukturalnej, a w niektórych przypadkach być może także program Banku Światowego aktywizacji obszarów wiejskich 2000-2004 i in.), bądź w bankach na warunkach kredytu komercyjnego. Nie można wykluczyć finansowania opartego na zasadach stosowanych w przedsiębiorstwach ESCo lub też pozyskanie urządzeń na zasadzie leasingu. Niezbędny jest zatem montaż finansowy, który jednak wymaga odpowiedniego doświadczenia i wiedzy specjalistycznej, stąd potrzeba włączenia ekspertów lub firmy konsultingowej.

Niezależnie od koncepcji rozwojowych przedsiębiorstwa i środków finansowych, konieczne będzie uzyskanie odpowiednich koncesji adekwatnych do zakresu działalności (np. wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucja nośników energetycznych, usługi telekomunikacyjne itp.). Temat ten bedzie szerzej omówiony w dalszej części artykułu.

Tyle, w bardzo uproszczony sposób, o powstaniu przedsiębiorstwa multienergetycznego bądź infrastrukturalnego. Celowe jest przyjrzenie się zakresowi jego działania, a zwłaszcza możliwościom rozwojowym takiego przedsiębiorstwa.

Obowiązki i działania przedsiębiorstwa multienergetycznego lub infrastrukturalnego

Zakres obowiązków przedsiębiorstwa multienergetycznego może być bardzo rozległy, co nie oznacza, że działalność w tym zakresie powinna być prowadzona od początku istnienia przedsiębiorstwa. Wydaje się oczywiste, że przedsiębiorstwo powinno współdziałać z władzami gminy we wszelkich zagadnieniach związanych z szeroko pojętą gospodarką energetyczną. To współdziałanie winno obejmować bieżące prowadzenie gospodarki, eksploatację systemów dystrybucji (lub wytwarzania) stanowiących własność gminy (lub wniesionych przez gminę do przedsiębiorstwa), a także planowanie przedsięwzięć modernizacyjnych i rozwojowych, włącznie z ich realizacją. Ale przedsiębiorstwo multienergetyczne może, a nawet powinno, uzyskać także koncesje na wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej, przesyłanie, dystrybucję i obrót energią elektryczną, ciepłem i gazem.

Oczywiście liczba i zakres koncesji będzie różny i zależny od rodzaju działalności danego przedsiębiorstwa. Istnieje m.in. także możliwość tworzenia własnych źródeł wytwarzania energii elektrycznej i ciepła oraz nawet niektórych sieci (np. ciepłowniczych lub telekomunikacyjnych). Te źródła wytwarzania powinny być tworzone z wykorzystaniem nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii. Sprzyja to ochronie środowiska, ale jednocześnie ułatwia pozyskanie środków na sfinansowanie takich inwestycji. Warto tu podkreślić, że rozwój techniki i wdrażanie produkcji urządzeń i maszyn nowych technologii są tak szybkie, że w ciągu kilku-, kilkunastu lat ceny tych urządzeń obniżają się w stopniu umożliwiającym ich szerokie stosowanie. Lecz niezależnie od nowych, rozwijanych obecnie technologii (np. w przyszłości ogniwa fotowoltaiczne) mogą to być źródła wykorzystujące szeroko w świecie wdrożone już technologie wykorzystania energii odnawialnej.

Taki rozwój jest zgodny z przyjętą przez Rząd we wrześniu 2000 roku strategią rozwoju energetyki odnawialnej. Zakłada się tam, że udział energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii pierwotnej powinien wzrosnąć z aktualnych ok. 3% do 7,5% w r. 2010 i ok. 14% w r. 2020. Jest to zbieżne z dyrektywami Unii Europejskiej przewidującymi szybki wzrost udziału energii odnawialnej w wytwarzaniu energii elektrycznej. Jest oczywiste, że działania takie w gminie będą mogły być podejmowane po rozpoznaniu potencjalnych zasobów lokalnych w zakresie energii odnawialnej.

Energia odnawialna to bardzo ważny odcinek działalności przedsiębiorstw multienergetycznych, ale nie mniej — a może nawet bardziej — ważne są działania związane z istniejącymi w gminie problemami energetycznymi. Jak już wspomniano, przedsiębiorstwo multienergetyczne może, a nawet powinno — wyręczać zarząd i radę gminy we wszelkich sprawach energetycznych (energia elektryczna, ciepło, gaz) i to zarówno na etapie tworzenia założeń planów, jak też we wszelkich bieżących problemach z tego zakresu.

Można zakładać, że firmy energetyczne będą zainteresowane udziałem w przedsiębiorstwach multienergetycznych zarówno ze względu na utrzymanie wpływu na znajdujący się w gminach rynek, możliwość zmniejszenia zatrudnienia we własnych firmach, jak też dla zachowania w pewnym stopniu kontroli konkurencyjnej działalności. To założenie dotyczy zarówno zakładów dystrybucyjnych i gazowniczych (względnie ich rejonów), jak też ciepłowni i elektrociepłowni.

Przedsiębiorstwo infrastrukturalne (multiinfrastrukturalne) rozwija działalność w zakresie usług mieszczących się w pojęciu infrastruktury ekonomicznej (energetyka, drogi, transport, wodociągi, kanalizacja, utylizacja odpadów, telekomunikacja) oraz częściowo w pojęciu infrastruktury społecznej (edukacja przez rozwój lokalnego dostępu do Internetu — szkoły, kawiarnie internetowe, lokalne rozgłośnie, sieci telewizji kablowej i in.). Problem Internetu jest znacznie szerszy: poprzez lokalne sieci telekomunikacyjne można będzie udostępniać tańszy dostęp do Internetu przedsiębiorcom, małym i średnim firmom, a w przyszłości być może także płacenie rachunków za dostarczone media, choć początkowo może tylko zdalne odczyty liczników zużycia tych mediów. Ułatwione będzie monitorowanie usług, kontakt odbiorców z dystrybutorem, a być może także nowoczesne systemy ułatwiające lokalizację wszelkich sieci na terenie gminy.

Część tych usług wchodzi w zakres obowiązków lub co najmniej zainteresowania gminy. Są to bowiem usługi rzutujące na jakość życia mieszkańców gminy. Przejęcie tych usług przez przedsiębiorstwo infrastrukturalne nie tylko odciąża władze gminy, ale stwarza szansę na lepsze wykorzystanie lokalnych zasobów, stworzenie miejsc pracy, a przede wszystkim na powstanie rynku konkurencyjnego prowadzącego do niższych cen za te usługi.

Przykładem mogą tu być usługi energetyczne. Dotychczas bowiem ceny płacone przez odbiorców są wypadkową wielu składników (w przypadku energii elektrycznej obejmujących koszt wytwarzania energii z uwzględnieniem narzucanych cen węgla, kontraktów długoterminowych, kosztów przesyłu i dystrybucji oraz obrotu). I nie jest prosto to zmienić. Ale powstanie konkurencyjnego dostawcy energii powinno skutkować także wymuszeniem obniżki cen przez dostawcę dotychczasowego. Jak już wspomniano, gminne przedsiębiorstwo infrastrukturalne (lub multienergetyczne) może wykorzystywać energię odpadową (biomasy, biogaz), energię odnawialną, a tam gdzie są odpowiednie zasoby – energię geotermiczną. Ma to znaczenie nie tylko dla wytwarzania lub przetwarzania energii elektrycznej lub cieplnej, ale także dla zapewnienia mieszkańcom życia w bardziej czystym środowisku.

Pożytki dla gminy, jej władz i mieszkańców

Wspomniano już o korzyściach dla gminy i jej mieszkańców, wynikających z utworzenia przedsiębiorstwa multienergetycznego lub infrastrukturalnego. Warto je zatem wymienić łącznie, zastrzegając z góry, że nie wszystkie muszą wystąpić w każdym przypadku (równocześnie) oraz że nie wszystkie korzyści, jakie mogą wystąpić, będą tu wymienione:

- obowiązek prowadzenia gospodarki energetycznej, zarówno w sensie organizacyjnym jak również i eksploatacyjnym, przejdzie z zarządu i rady gminy na przedsiębiorstwo;
- poniesiony już koszt założeń do planu gospodarki energetycznej staje się aportem wniesionym do tworzonego przedsiębiorstwa, a zatem przekształca się w udziały; aportem może być także poniesiony już koszt dokumentacji projektowej, infrastruktura energetyczna, gminne przedsiębiorstwo ciepłownicze i inne;
- bezpośrednie korzyści finansowe gminy stanowić będą przede wszystkim odciążenia z ponoszenia kosztów prowadzenia gospodarki energetycznej i ew. innych zagadnień objętych przez przedsiębiorstwo infrastrukturalne, nie można wykluczyć z czasem także korzyści w postaci dywidend — aczkolwiek ta forma nie jest celem podstawowym tego przedsiębiorstwa (korzyści współwłaścicieli mają tu inny charakter);
- gmina może odsprzedać swoje udziały, osiągając korzyść finansową, ale jednocześnie zachowując wpływ na działalność przedsiębiorstwa (udziały uprzywilejowane lub inne formy zachowania funkcji regulacyjnych przez gminę);
- zapewnienie kompleksowości usług energetycznych (dostawa energii elektrycznej, ciepła i gazu) i pozaenergetycznych (telekomunikacja, wodociągi, ścieki, odpady, drogi, transport);
- możliwość wykorzystania lokalnych zasobów energetycznych, zwłaszcza przez wykorzystanie energii odnawialnej i paliw odpadowych, a przez to poprawa stanu środowiska naturalnego i stworzenie w gminie nowych miejsc pracy;
- stworzenie sieci usług telekomunikacyjnych, a zwłaszcza własnej sieci internetowej daje olbrzymie możliwości w zakresie edukacji oraz usług i stanowi duży postęp rozwojowy;
- powstanie działalności konkurencyjnej w stosunku do dotychczasowych monopolistów umożliwia i przybliża obniżenie cen za te usługi i uproszczenie rozliczeń, a zatem przyjaźnie modyfikuje warunki korzystania z tych usług przez mieszkańców i firmy działające na terenie gminy;
- zlecanie niektórych pomocniczych rodzajów działalności (outscorsing) małym i średnim firmom prowadzi do ich rozwoju zarówno w zakresie zatrudnienia, wyposażenia jak i finansowym, a w efekcie pośrednio do rozwoju gminy;
- właściwa gospodarka (w tym rozwój) infrastrukturą gminną powinna zainteresować inwestorów — stwarza się więc szansę przyciągnięcia nowych inwestycji do gminy;
- utworzenie przedsiębiorstw infrastrukturalnych prowadzi do powstania w gminie nowych, licznych miejsc pracy.

Sieci przedsiębiorstw multienergetycznych (infrastrukturalnych)

Przedsiębiorstwo infrastrukturalne (multienergetyczne) może napotkać trudności związane z realizacją wszystkich zadań samodzielnie, a zwłaszcza z zapewnieniem efektywnej ekonomicznie i sprawnej technicznie obsługi eksploatowanych systemów zarówno energetycznych jak i pozaenergetycznych (telekomunikacja, internet, woda, transport itp.). Mogą powstać problemy wynikające z nowoczesnych systemów pobierania opłat za świadczone usługi (m.in. odczyty liczników), w samodzielnym tworzeniu innych nowoczesnych rozwiązań (np. budynków inteligentnych) i podobne, wynikające z jednak ograniczonej skali takich zagadnień na obszarze jednej gminy. Dlatego przewiduje się także stworzenie sieci przedsiębiorstw infrastrukturalnych (multienergetycznych). Sieci te mogą być tworzone bądź jako terytorialne (regionalne), bądź jako sieci określonych inwestorów strategicznych (właścicielskie), przy czym sieci mają wspomagać samodzielne przedsiębiorstwa gminne, nie odbierając samodzielności działania poszczególnych przedsiębiorstw wchodzących w skład danej sieci.

Natomiast nic nie stoi na przeszkodzie (a nawet wydaje się wskazane), by sieci posiadały udziały (akcje) w gminnych przedsiębiorstwach multienergetycznych lub infrastrukturalnych i proporcjonalnie do wielkości tych udziałów i z uwzględnieniem zapisów w statucie lub umowie spółki sprawowały funkcje właścicielskie. Zakres działalności sieci obejmować będzie przede wszystkim wytwarzanie standardów dla przedsiębiorstw wchodzących w skład sieci, wspomaganie eksploatacji i serwisu urządzeń wykorzystywanych przez te przedsiębiorstwa, świadczenie usług akwizycyjnych. Standardy dotyczyć będą przede wszystkim zarządzania (w tym strategii zarządu przedsiębiorstwa i strategii funkcjonalnych), systemu finansowego oraz systemu obsługi technicznej.

Podsumowanie

Celem tego artykułu nie było przedstawienie wszystkich zagadnień związanych z przedsiębiorstwami multienergetycznymi lub infrastrukturalnymi. Zamierzeniem było wykazanie, że mimo "groźnie" lub obco brzmiących nazw tych przedsiębiorstw, są to w zasadzie tylko specyficzne (co do formy własności i zakresu działania) przedsiębiorstwa branżowe lub wielobranżowe. Tworzenie tych przedsiębiorstw nie zawsze jest proste, lecz ich działalność w zasadniczy sposób może wpłynąć na powstanie w gminie rzeczywistego rynku usług świadczonych przez te przedsiębiorstwa.

Jeśli Czytelnik uznał, że artykuł zasygnalizował korzyści dla gminy i jej mieszkańców wynikające z kompleksowego świadczenia usług infrastrukturalnych i wprowadzenia konkurencyjnego rynku tych usług w gminie — to podstawowy cel tej publikacji został osiągnięty⁴⁾.

I jeszcze małe postscriptum: przywołane źródła opracowywane były niemal rok temu. Zachowując niezmiennie zasadniczą koncepcję, praktyka wprowadziła pewne modyfikacje, a raczej rozwinięcia: np. najpierw mogą także powstawać sieci przedsiębiorstw, a następnie przy ich współdziałaniu przedsiębiorstwa multienergetyczne i infrastrukturalne.

LITERATURA

- [1] Określenie warunków powstawania i zasad funkcjonowania przedsiębiorstw multiinfrastrukturalnych zwłaszcza multienergetycznych w gminach. Zarząd Główny Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Warszawa, listopad 2000 (Opracowanie wykonane na zlecenie Ministerstwa Gospodarki przez instytucje: ZG SEP, Partner na Rynku Energii Sp. z o.o., BSPiR Energoprojekt-Katowice przez zespół autorski pod kierunkiem merytorycznym prof. J. Popczyka)
- [2] Kołakowski T. E.: Zadania i możliwości gmin w zakresie zaopatrzenia w energię (wybrane zagadnienia). Energetyka 2001, nr 8, str. 451
- [3] Popczyk J.: Podstawowe założenia funkcjonowania przedsiębiorstw multienergetycznych/przedsiębiorstw infrastrukturalnych. *Energetyka* 2001, nr 8, str. 457

⁴⁾ Zainteresowanych tą formą organizacyjną i biznesową w gminie pozwalam sobie skierować do obszernego i wszechstronnego materiału źródłowego [1] pod adresem internetowym http://www.sep.com.pl/warunki_powstania_PM.doc